

Nro 9.

A' FELJ. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Költ Bétsben Januariusnak 30-dik napján 1795.
osztendőben.

Styria, vagy Steyer Ország.

V alamiképen a' sok és tartós esőzésnek, úgy a' bőv hónap is gyakorta szomorú követke- zései szoktak lenni. — Régülta nem esett le a' levegő égből annyi hó, mind az Austriai tarto- mányokban, mind Magyar országban, a' mint néhány helyekről tudósítatunk, mint e' folyó té- len, mellynek okát a' múlt nyáron uralkodott nagy szárazságnak, és az alatt a' levegő égben meg szaporodott nedvességnek lehet tulajdonítani. Kiváltképen a' hegyes völgyes tartományoknak, mint p. o. Karinthiának, Tyrolisoak, Helvétziá- nak, és Olasz Ország némelly részeinek szokott

ártalmas lenni a' nagy hó, mind a' földre, mind a' lakosokra nézve. Az illetően havas téleken a' nagy hegyeken nagy hó golyóbisok formáitnak, a' helyekről le hömpölgnek, és valamit elöutól találnak, mindent el hordanak magokkal, akár élőfa, akár épület, akár ember, akár barom legyen az.

Ezen természeti jelenségnek szomorú következtését tapasztalták a' múlt Decembernek végső, nevezetesen 25. 26. és 27 ik napjain egy *Lukau* nevű Tyrolisi helységnek, mellynek szomszédságában egy *Servita* klastrom vagyon, boldogalan lakosai, a' melly ekképen történt: *Dec. 25-ikén* még előzőrt éjjel kezdett a' hó esni, még pedig olly nagy bőséggel, hogy az említett *Servita* klastromában, reggeli isteni tiszteletre azon környékről ment aszszonyok, vizsza nem mehetek honnyaikba a' nagy hó miatt. — Azon egész nap és a' következett éjjel is szüntelen esvén a' hó, *Dec. 26-ikán* márvegyetlen egy aszszony se mehetett a' nevezett szerzeteseknek templomába. Ekkor kezdetek a' hegyeknek oldalain is a' nagy hó golyóbisok formáitadni. — Egy illetően golyóbis, reggeli 7 órakor *Lukau* felett le hempergvén egy kő házat nemcsak meg reszkettetett, hanem hátú'só, avagy a' hegy felé való részét meg is károsította. — 10 órakor ismét egy nagy és fákkal 's kövekkel elegyes hó golyóbis rohant ugyan azon házra, és a' földig el sepérvén azt, és az abban vólt négy embert magával együtt el ragadta. — E' történetet egy *Servita* szerzetes pap szobája ablakáról szemlélvén, le futott a' templomba, ki hivta az ott lévő férfiakat, 's jelentvén nekik a' történetet, mindnyájan, és velek együtt az el ragadtatott ház gazdaja is, a' mint a' nagy hóban lehetett, oda futottak, a' nagy hó golyóbiszt öszve törték, és másfél fertály óráig tartott munkájok után mind a' négy embert, u. m. a' házi gazdának apját, anyját, feleséget, és egy idegen aszszonyt életben és épségben ki húztak, a' hó golyóbis közzül. — Miként lehetett ezen sze-

gény embereknek annyi ideig a' hó közt lélekzetet venni, és éni, annak modját és okát a' természet vizsgáló Tudósok itélet tételekre bizzuk.

Tsak hamar azután meg indulván egy nagy hó golyóbis a' hegy oldaláról, a' hegy közepe táján három felé szakadt, mellynek egy része, egy más háznak, mellynek lakosai az előtt egynehány fertály órával nagyobb bátorságnak okáért a' nevezett Szerviták klastromába mentenek, két ajtait bé törte, a' ház fedelet egészen lerontotta, 's tele töltötte a' házat hóval. — Más része a' hó golyóbisnak, a' nevezett Szerviták kortszma házára ment, annak is ablakait, ajtait bé törte 's tele töltötte hóval; a' harmadik része a' völgybe ment le, ottan egy tsürt ölzve rontott, hat ember közül négyet, a' kik szintén az utat tisztították a' nagy hótól, el borított, a' kiket amakettő a' hó golyóbis közül tsak ugyan épségben és életben ki szabadított.

Ugyan ekkor egy harmadik hó golyóbis megindulván a' hegy oldaláról, futtában egynehány élő fát tövéből ki szakasztott, magával el ragadta, alább egy fel kö házát, mellyben egy feleséges ember 5 gyermekeivel együtt volt, ölzve rontott, 's el temetett. — Ezeknek Izerentsétlenségekre öt férfinál több, a' kik tudniillik segítségére mehetek volna, nem volt oda haza a' szomszéd házakban; még is mindazáltal ezek is addig iparkodtak, addig vágták, 's rontották a' völgyben meg állapotott hó golyóbist, míg nem mind a' hét embert ki ásták abból, kik közül öten, u. m. egy ágyban feküdt beteg afszony, egy böltsöben lévő tsetsemő gyermek, és ezen kívül három gyermek, életben maradtak, a' ház gazdája maga pedig egy gyermekével együtt meg hóltak. A' tsetsemőnek böltsöje ölzve tört, de maga egészen épségben maradt, a' több gyermekeknek pedig, kinek feje, kinek füle, kinek keze, kinek lába volt meg sebesítetve.

Ezen szerentsétlen történetek annyira elrémitették a' nevezett helységnek több lakosait, hogy mindnyájan ki futottak hazáikból, és azon Szervita klastromba mentenek, holott nemcsak szállást adtanak nékik a' kegyes papok, hanem egynéhány napig táplálták és vizelztatták is őket, a' kik ennekutánna hálákat adván mind az isteni gondviselésnek, mind az őket hajlékukba bé fogadott szerzeteseknek, noha nagy félelem közü, de csak ugyan vízfürdő mentenek honyyaikba. —

Hadi Történetek.

Gróf *Clerfayt* hadi Tármesternek, *Januar.* 20-ikán költ, és a' Felsőleges udvari hadi Kancelláriához utasított tudósításából észre lehet venni, hogy az egyesült Anglus és Hollandus seregeknek nem nagy patrónája volt *Bellona* alszonyom. E' volt az oka, hogy *B. Alvinczy* kormányára bízott Cs. K. corpusnak segítségére ismét négy batallion gyalogságot küldött, és megparantolta a' *Jordis* és *Murray* regementveinek, hogy, ha a' szoros környül állások kívánándják, ők is kövessék azokat. Azomban minden felől nagy erővel menvén az egyesült seregek ellen a' Frantziák, kéntelen volt a' nevezett Magyar Generális, *Jan. 17-ikén*, mind *Utrechtet*, mind *Amhejmot* oda hagyni, és a' *Cliriai* hertzegegen keresztül folyó *Issel* vizének háta megé vonni magát.

Az Olasz Országban, táborozó Cs. K. ármádiának all kormányozója *Gr. Wallis* hadi Tármester ide küldött jelentése szerént, olly rendkívül való nagy hó esett az Appennini hegyekben, a' mellyek által t. i. két részre szakasztatik Olasz Ország, hogy nemhogy lóval, és szekérrel, de még gyalog sem lehetett azok közt járni, következésképen, lehetetlen a' Frattzia ármádiának fel tétéleiről, mozdulásairól, és foglalatosságairól, a' ki küldetett kémek által leg kevesebbet is ki

tanúlni. Annyi mindazáltal tsak ugyan értésére esett, hogy a' puha Frantziák is ki nem állhaták külső örálló helyeiken a' télnek keménységet, és így közelebb vonták magokat a' tenger partjaihoz.

Nem egy, hanem több Olasz Országi levelek által tudosítatunk, hogy olly kemény hideg, és olly nagy havak vagynak azon tartományban, a' minéműre nem emlékeznek a' mostan élő emberek. Nem tsuda, hogyha az illyen időben sok szegény ember meg fosztatik életétől. — A' gyalog utas, hogyha az illy kemény télen lassan megy, meg fázik, ha nagyon megy, kivált a' nagy havakban meg izzad, meg fárad, le ül, és észre se veszi, mikor a' más világra bújdosik a' lelke. — Sok Frantzia patriota ki fújta illyetén módon utólsó párját, kiváltképen azok közzül, a' kik külső tábori vigyázatokon állottanak. Ennekfelette, az illyetén rendkívül való hideg sok tüdő hártya, tüdő, máj, bél és agyvelő gyulladásokat okoz mind a' táborozó, mind az oda haza lakó emberekben, a' mint ezt jól tudják az orvosi tudományt fundamentomosan tanúlt, és gyakorló tudósok. — Ezek az itten nevezett nyavalyák nagyon uralkodni, és nagy pusztítást tenni mondatnak az Olasz Országban táborozó Fr. armádiánál. — Egy illyetén nyavalya végzette ki *Messena* Fr. Generálist e' világból *Albengában*. — Még is mind az által elég nagy számmal vagynak az ottan lévő Frantzia seregek, és még most is szüntelen szaporodnak a' Sabaudiában verbuáltatott új katonákkal. Az oda rendeltetett *Scherer* Generális is oda érkezett már, és most *Nizzában* mondatik múlatni.

A' *Hotham* Anglus Admirál kormánya alatt lévő Angliai flotta *Tulon* és *Korsika* közt úszkál, és vigyáz a' *Tuloni* ki kötő helyben lévő Fr. flottára. — A *Livornói* ki kötő helybe, még most is sok eleséges hajók mennek *Calabriából*, *Siciliából*, *Tunisból* és *Moreából*. — A' *Civitavechiai*

ki költő helyet úgy meg erősítette a' Sz. Pápi, hogy nem egy könnyen lehetne abba bé menni valamelly ellenségnek.

Frigyes Belgium.

A' Hollandiai respublikának földjén történt hadi dolgokról sokféle képen beszélnek az onnan jött levelek — A' bétsi diarium ekként adja azokat elő. — Az *Utrechtben* tartatott conferentiának, mellyben mind a' két Oraniai ifjú hertzeg, B. *Alvintzy* Cs. K. hadi Tárimester, és Gróf *Walroden* Hannoveranus lovas General je en vóltanak, leg főbb tárgya a' vala, hogy *Jan. 9 ikén* minden külső Fr. örállo seregeket meg tamadjanak az egy- egyesült Austriai, Angliai, és Hollandiai truppok. Úgy is történt a' dolog, igen véres vólt a' isata, de nem vólt reménylett kimenetel. — Leg többet szenvedtek az Anglusok, és *Búr'n* miatt két Oberstereket veszítették el.

Hogy a' *Waal* vizén egészen által nyomattak volna a' Frantziák, a' Bétsi diarium is meg hamisítja; arról mindazáltal kételkednünk nem lehet, hogy noha a' *Leck* vizén által mentenek, és egynéhány vesben rajta is hajtottak a' Frantziák, a' *Grep*i erősségen, mindazáltal valamennyiszor csak a' viadalt meg újsították, mindannyiszor nagy veszteséggel verettettek vissza, hanem a' szövetséges seregektől is feles számmal maradtak a' vér mezein. — A' *Werkendami* tányát is, melly miatt igen sok emberi vér ontott már ki, *Jan. 12 ikén* ismét el foglalták a' Frantziák, és noha a' *Leck* és *Waal* vizei közt fekvő tartományban imitt amott gyözede meskedtenek is seregeink; még is mindazáltal meg nem állhattak az ellenség szüntelen öregbedett ereje előtt, kéntelenek vóltak magokat bátorságosabb helyre vonni, és ott vigyázni a' jó alkalmatosságokra. — A' Hollandiai Karok és Rendek közönséges hitetményt bótstottanak ki, mellyben a' föld gő-

pét fegyver fogásra és hazájoknak védelmezésére únszollyák.

Egy, *Jan. 15* ikén költ Véseli levelet közöl velünk a' Bétsi diárium, mellyből azt olvassuk, hogy noha mindenütt, és mindenkor vitézi módon viselték magokat a' szövetséges fejedelmeknek seregei: még is mindazáltal végtére is hátat kell nékiek vetni. — *Jan. 10* ikén is igen bátran viselték magokat, de még sem vehették vissza *Thielt* a' Frantziáktól. — Az Anglusok és Hollandusok oda hagyták mind a' *Waal* vizét, mind *Arnheimot*, az Austriakusok pedig a' Rénusnak jobb partyára költöztek által. Iten is pedig ellenek mentek *Jan. 11* ikén, reggeli 10 órakor a' Frantziák, hanem csak ugyan vissza hajtattak, és már most a' Rénus jobb partyán az Austriakusok, bai partyán pedig a' Frantziák állanak, és sem egyik sem másik rész nem hiszen egymásnak, mind ketten tartanak a' gyanú pertől. A' patrióták amonnan, a' mieink pedig innen pökdösik egymásra a' bombákat és haubiczákat. — Mind a' két részről sokaknak szomorú és halált hozó farsangjok volt ezidén. A' Bétsi diarium is meg erősíti azon hirt, melly szerint a' Brunsvigiai uralkodó hertzeg aszszony, a' Wallisi hertzeg mátkájával együtt vissza tért uttyából, nem mérészelvén Hollandián által utazni.

A' *Waal* vize mellett történt hadi dolgokról, ekként beszél egy *Véseli* levél: „*Jan. 9* ikén úgymond, ötför akartak a' Frantziák a' *Waal* vizén által menni, de mindenkor vissza verettek. — Azután következett napon, ismét nagyobb erővel tettek próbát *Gent 's Hulhausen* közt; hanem nem bóldogúlhattak fel tételekben a' Cs. K. seregek miatt. — *Jan. 11* dikén öszve tsaptak az Austriakusokkal, a' melly tsatában ezeknek bal szárnya amazoknak jobb szárnyat egészen megverte, 's öszve rontotta, 1000 Frantziánál több maradt a' tsata piatzon. — Részünkről leg több vesztésege volt a' *Kollaredo* és *Gyulay* regement-

jeinek. — Jan. 15-ikét követett éjjel staféta me-
 vén *Weselbe*, minden mozdulásban volt. Reggel
 Gr. *Clerfayt*, és *Latour Generálok Dusseldorfb*
 utaztak igen nagy sietséggel. — A' Bergi her-
 tzezségben cantonirozott Austriai seregek minden-
 finnen a' Rénus felé vették újokat; sőt meg azok
 is, a' kik fellyebb, t. i. *Koblencz* és *Ehrenbreitstein*
 felé seküttek az oda való sebes menetelre vettek
 parantsolatot. — Mind ezeket pedig Hollandiá-
 nak veszedelmes környülállásai okozták.

Panaszolkodnak Frankfurti levelezőink, hogy
 tellyességgel semmi levelet nem kaphatnak Hol-
 landiából, melynek okául teszik az ottan lévő
 nyughatatlansígot, és a' Frantziák előmenetele
 által okoztatott nagy zenebonát. — Annyit még
 is tudnak mondani, hogy a' Párisban lévő Hol-
 landus követek, már egyszer kurirt küldöttek
 Hágába, de mi végre, magok sem tudják.

BCU Cluj / Nagy Britanniary Cluj

Scheridan úr *Fox* úrnak hiv tizborás tár-
 sa, múlt Decemb. 30-ik napján tartatott gyűlés-
 ben, leg elsőben is azt sürgette az alsó Parlamen-
 tomban, hogy a' *Habeas Corpus* nevű törvény,
 mellyen fundáltatik az Anglus nemzetnek szabad-
 tsága, de a' melly a' múlt esztendőben támadott
 Jakobinusi indulattal bíró társaságokra nézve sus-
 pendáltatott, az az fel függesztetett, ismét állitasson
 helyre. Ezen alkalmatossággal, nemcsak *Fox* és
Schridán, hanem az egész antiministeriális rész ki-
 költ *Pith* minister ellen, hogy azért akarja to-
 váhra is a' Frantziák ellen való hadakozást foly-
 tatni, hogy az által, a' mostani kormányra vi-
 gyázó Izemeknek figyelmetességét másuva fordit-
 hassa. — Ellenben *Pith* ministernek barátjai, 's
 ezek közt *Windham* úr, a' hadi Tanátsnak belső
 titoknokja azt állította, hogy a' minister által el-
 fogadtatott, törvénybe idéztetett, de ismét
 szabadon bocsátatott emberek, hogyha sze-
 rosabban bánának volna velek a' bírák, pártá-

soknak, és így a' leg keményebb büntetésre méltóknak lenni találtattak volna. — *Fox* úr azt mondotta felölök, hogy nálloknál ártatlanabb emberek nem voltak az ég alatt; és hogy egész martiromságot szenvedtek egyetlen egy embernek (értette *Pith* minéstart.) fejessége miatt. — A' minister tapasztalt okossága szerént, egymás után mind el háritotta magáról a' szemére hányt vadakat, és a' mennyire belzédeiből ki lehetett húzni, még ebben az esztendőben is függöben fog a' *Habeas Corpus* törvény maradni.

Új esztendő napján pompás gyűllés volt a' Londoni udvarnál, ekkor küldötték a' király kezébe a' parlamentomok is a' közönő levelet. — *Henry James Pye* udvari vers írónak ezen alkalmatosságra készített éneke muzsika szerzám mellett el énekeltetett. — Ennek az éneknek tárgya volt a' Brunsvigiai hertzeg aszszonynak, a' Wallisi hertzeg matkájának szerentsés oda érkezése, hogy t. i. mind a' szelek mind a' vizek szolgállyanak annak *Albion* partyaira való szerentsés által tételére; és hogy annak gyönyörködtető tekintetei üzék el onnan a' háborúnak nyughatatlankodtató félelmeit. — Éppen most olvassuk egy *Osnabrügi* levélből, hogy a' Brunsvigiai uralkodó hertzegné a' Frantziáknak Hollandiába lett bé meneteknek híren meg ütköztvén, Anglia felé vett útyát nem mérészlette tovább folytatni, hanem édes leányával, a' *Wallisi* hertzeg matkájával együtt vízfíza tért, nem is tudatik mikor indul ki másodszor.

Londonban egy új újság levél kezdetett e' folyó esztendőnek első napján, illetén czim alatt *Telegraphus*, mellyből ki tertzik, hogy nemcsak a' Frantzia, hanem az Anglus Tüdösök által is betsültetik mind maga a' *Telegraphus*, mind annak elmés alkotója *Chappé* úr. Angliának határain is 40 telegraphusok, fognak fel állítani, a' mellyek által, ha valamelly lárma esne az Anglus kikötő helyekben, leg ottan tudositani le-

hessen az admiralitást, avagy a' tengeri dolgokra ügyelő commissiót.

A' Frantzia revolutió előtt való időkben, mindenkor számos Anglus ifjúság tanult a' Donayi, avagy Duacumi fő iskolában, kiváltképen a' Frantzia nyelvnek tanulása végett. A' jelenvaló háborús időkben, egynek sem volt szabad oda menni; most pedig mind a' Parisi Convent, mind a' Londoni udvar meg engedtek, ha hitelt érdemel egy Anglus levél, hogy 26 ifjú Anglus mehessen oda tanulni.

Febr. első napjától fogva 1793 ban, a' múlt Decemb. 26-ik napjáig, 373 hajót vettek el az Anglusok a' Frantziáktól, ide számlálván a' Tuloni ki kötő helyben el fogattattakat is, a' Spanyolok 21-et; a' Hollandusok pedig 4 et; és így mind öszve 399 Fr. hajókat. Ezek közt 69 hadakozó linea hajók, fregatták és corvettek voltak. Ellenben a' Frantziák az Anglusoktól 820, a' Hollandusoktól 101, a' Spanyoloktól pedig 36, mind öszve 957 hajókat raboltak el, mellyek közt egygyetlen egy hadakozó hajó, 3 fregatta, 2 corvette és egy cutter volt. Következésképen 558 hajóval többet vettek el a' Frantziák ellenségeiktől, mint ezek ő tőlök. Hanem, hogy ha mind a' két félnek nyeresége és vesztesége balanciroztatik, úgy tettik, hogy többet veszítettek még is a' Frantziák, mint a' szövetséges nemzetek.

A' jelenvaló hadakozásban egy Európai nemzetnek nincs oly nagy tengeri ereje, mint az Anglusnak. Egy hiteles levél szerént 124 linea hajójok, 129 50—32. ágyús fregattájok; 21 28. ágyús fregattájok; 10 20 ágyús corvettejok; és 55 12—16 ágyús hadakozó hajójok vagyon. — A' Frantzia nemzet mostani tengeri erejét ellenben 69 linea hajóra, és 78 fregattára telzi ugyan ezen Anglus levél.

Az e' folyó hólnapnak 9-ikén költ Londoni levelek beszélik, hogy minden Britanniai hadakozó

26 hajóknak, és a' *Portsmuthi* ki kötő helyben tartózkodó Portugallus escadrenek is meg vagyon parancsoltatva, hogy minden szempillantásban kézfén tartssák magokat, melyeket Gr. *Howe* fog kormányozni, és a' napnyugoti Indiai kereskedő flottának fedezésére menni, a' melly után nagyon ólálkodnak a' Frantzia rabló hajók.

Frantzia Ország.

Jan. 8 ikán tartatott gyűlésben, fel menvén egy *Barras* nevű Convent tagja az oráló székben, ekként kezdette beszédjét: *Áma* nevezetes nap, *úgymond*, *Jan. 21* ik napja majdan él következik. — Ez a' nap az, melyen utolsó tyrannussától meg szabadult a' Frantzia nemzet, méltó, hogy ez a' nap mindenkor meg innepeltesse a' Frantzia republikában. — *Úgy — úgy — nagy* fel szóval kiáltottak a' Convent tagjai, és a' halgatók. — *Éllyen a' Fr. Republika.* — *Ugyan ő, t. i. Barras* azt kívánta, hogy mutasson módot a' tudományokra ügyelő commissió, mitsoda ceremóniákkal kellyen *Jan. 21-ik* napját az egész Fr. republikában meg innepelni. — *Duhem* azt javasolta, hogy a' Frantzia ármádiák is meg innepeljék azt. — *Peinieres* újokban azt kezdette sürgetni, hogy a' királyi familiának utolsó tsemetéje a' delfinus eránt is hozattasson már valaha végezés, mit kellessen t. i. vele mivelni, még hagyni e' továbbra is a' tempeli fogságban, avagy ki küldeni a' Fr. republika kebeléből.

A' Hollandus követek *Brantsen* és *Repelaer* urak már Párisban vagynak, kiknek ott való lételek sokféle gondolatokra szolgáltatnak alkalmatosságot a' politikusoknak. Némellyek a' békekességről, mások csak *Aprilisig* tartó fegyver szünésről álmodoznak. — Egy Párisi mindennapi levél ekként okoskodik ezen történetről: *Jól* meg kell, *úgymond*, hányunk vetnünk, meg egvez e' a' politica okossággal, hogy a' jelenvaló szerentsés környúlállások közt békekessgre lépünk *Hollan-*

diával? nem hasznosabb volna e' reánk nézve annak más igazgatásnak formáját adni, mint most van? Hogyha ki hajtanánk onnan a' szövetséges fejedelmeknek ármádiákat, nem húzhatnánk e' onnan ki annyi contribútiót, a' melly által eddig szenvedett kárainkat vissza szerezni, és assignátainknak érdemét fel emelni lehetne? Hogyha győzödelmessen bé mehetnénk Hollandiába, nem találnánk e' annak ki kötő helyeiben elegendő hajókat és matrósokat, avagy hajós legényeket, a' kiknek segítségek által meg fogzhatnánk a' fel fuvalkodott Angliát tengeri uradalmától? Hogyha positive, az az, állatoképen akarunk ezen kérdésekre felelni, esmérnünk kell mind önön magunk, mind az ellenségnek erejét. — Az a' kérdés, hogyha történetből diadalmat vennének rajtunk ellenségeink, nem veztenénk e' el republikánkat? nem ejtenénk e' nemzetünket az által ki gázolhatatlan nyomorúságba. — A' midőn valamelly nemzetnek hőldogságáról vagyos szó, szorgalmatosan meg kell vizsgálni, hogyha azoknak, a' kik igazgattyák ezen nemzetet, tekintetben kell é venni, más idegen nemzeteknek hasznáikat, avagy nem? Egy szóval, előre meg kell vizsgálni, mitsoda haszon, és mitsoda kár következhetik abból jövődöben.

Ez a' Párisi minden napi levél továbbá azt beszéli, hogy a' Brestiai, 63 hadakozó hajókból álló flotta ki indúlt a' nagy tengerre, (igenis ki indúlt, de minekutánna egynehány hajóit öszve törték és el süllyesztették volna a' tengeri szélvezek, ismét vissza ment azon ki kötő helybe); hogy egy batallionból álló *Chouansok*, fegyvereiket le vetvén, Brestiába mentek, és szolgálatot vettek az ott lévő hajós seregek közt; hogy köntösök ugyan igen rosz vólt, de mivel két esztendőtől fogva sok hadi viszontagságokon mentenek által, már most jó katonák váltak belőlök. (Ezek a' *Chouansok*; a' mint tavaly is meg magyaráztam, különböznek a' Vendei rojalistáktól, és csak oroszva, 's fejszékkal, nyársakkal, kalfák-

kal, 's botokkal mentenek a' patriotákra, és a' rojalistáknál is több kárt tettek benne); hogy Februarius 15ő napjától fogva, 1793-ikban, a' jelenvaló időkig 147 hajóból állott a' Frantzia respublikának tengeri ereje, még is 1024 idegen hajót raboltanak el, mellyek közzül 982 az Anglusoké, Hollandusoké, Spanyóloké, és Portugallusoké vóltanak, ezek ellenben 444 ét vettek el ő töllök, mellyek közt csak 345 hajók tartoztak a' Frantziákhoz. — Hogyha ezen tudósítást, a' fellyebb fel jegyzett Angliai tudósítással egyben veténdjük, nagy külömbséget tapasztalunk közöttök lenni, és meg nem határozhattjuk egy könnyen magunkat, mellyiknek adjunk nagyobb hitelt, ennek e', vagy amannak?

Jan. 9 ikén tartatott ülésben két hasznos végzést hozott a' Párisi convent. *Elsőben*, hogy az oda való nationális iskolákban neveltetendő ifjaknak, egynek egynek 1200 livra fizetessen bizonyos időkben. — *Másodszor*, hogy a' *Dünkerkay* ki kötő hely ismét szabad ki kötő helyé tétetessen. — Ekkor végeztetett el az is, hogy *Denzel* nemzeti biztos, a' ki Landau ostromoltatásában jelen vólt, és külömb-külféle igazságtalansággal vádoltatott, de reá semmi ki nem sült előbbi szabadságába helyheztetessen.

A' hazájokba visszsa botsáttatott, Frantzia emigránsok miatt újobban nagy vetélkedés vólt a' Conventnek tagjai közt, a' *Jan. 9* ikén tartatott ülésben. — Egyik közülök ezt a' kérdést tette fel: Hát az emigránsok közzé számlállya é a' Convent a' honnyaikból ki ment hajós legényeket, és a' *Lyon*i mester embereket? hogyha ezek ki üzettetnek a' Frantzia respublika kebeléből, idegen tartományokba költöznek, és a' mi pénzeinkel gazdagíttyák meg ellenségeinket. — Azon 40000 ember között, a' kik a' *Rénus* felső és alsó ofztályaiból, t. i. Alsatiából ki költöztek, allig vólt 10 contrarevolutionista, a' kik t. i. ellenségei lettek vólna a' Fr. constitutiónak, töb-

nire mind szegény, és minden vagyonaiktól megfosztatott mester emberek voltak.

Düroi ekkép-en szólott felölő: „Én, *Agymond*, jelen voltam akkor *Alsóházban*, a' midőn ezek a' szegény emberek honnyaikból kiköltöztek — akkor történt ez, a' midőn a' Prussusok a' *Weisenburgi* lineát, és *Hagenau* oda hagyták volna. — 80 ezer felénk emberek, azzal biztattatván ellenségeink által, hogy gőh nap múltván, ismét vissza mennek oda, követik őket. — Az ellenségek onnan iett ki menetele után, az egész tartományt meg jártam, csaknem minden falut üresen találtam, és bizonyosan hallottam, hogy az ottan lakó aristokraták sejtér kökárdákkal, az az, kalap rósákkal mentenek *Conrad* hertzegnek és *Wurmser* Generálnak eleibe. — E' volt az oka, hogy Generálisainknak parantsolatyokra, minden helységekbén le szedettek a' harangok, ne hogy azokkal jelt adjanak a' királyt kívánók ellenségeinknek. 's a' t.

Önnön maga a' Convent is által látván azt, hogy az az előtt negyed nappal hozatott végzés, melly szerént, minden hazájokba vissza tért emigránsok 20 nap alatt honnyaikból ismét kiköltözni parantsoltattak, mind kegyetlen, mind a' Fr. republikának ártalmas volna, vissza húzta azon végzést követekezendő újabb decretumok által: — 1.) Egy nemzeti biztos se meynyen a' Ré-nusi osztályokba. — 2.) Minden pölgári előjárók kötelezettek a' hazájokba vissza térteknek szoros meg vizsgálásokra. — 3.) A' föld műveseket, kézi mestereket, és fabrikánsokat, hogyha kézi mesterségeknék előbbi szorga matos gyakorlásáról hiteles tanúbizonyyság levelet mutathatnak, nem kell úgy nézni, mint emigránsokat. — 4.) Azok se tartassanak emigrátsoknak, a' kik első *Májustól* fogva, 1793 ik esztendőben honnyaikból ugyan ki költöztek, hanem a' múlt esztendőben *Májusnak* első napjaig ismét vissza értek azokba. — 5.) Ezeknek minden még el nem adat-

tatott örökségeik és vagyonaik adattassanak vizsgálza. — 6.) Hogyha el adattattak, fizetessenek ki kész pénzel. — 7.) Minden 10 nap tudósítsák a' nemzeti agensek a' köz bátorságra ügyelő Commissiót azokról, a' kik hazájokba vizsgálza fognak térni.

Landreciben egy katona felesége egy leány magzatot szült e' világra, kinek bal mellyén egy szabadság kutsmája láttatott. — Az északi armádiánál lévő nemzeti biztosok 400 livrát ajándékoztak ennek az afiszonynak.

Török Birodalom.

A' fényes Porta (ekként szokták a' Historikusok a' Török birodalombéli fő kormány széket rövideden nevezni.) nagy hadi készületeket mondatik tenni, és magát a' leg jobb védelmező állapotba helyheztetni. — A' Benderi erősséget, (mellyet 1770-ik elztendőben Gr. *Panin* Orosz Generál két hólnapig tartott kemény ostromlása után el vett, minden bástyáit el rontatta, és azöltától fogva, ámbár az 1773 iki békekességben vizsgálza nyerte légyen is azt a' fényes porta, tökéletessen fel nem építetett) szüntelen készíteti, és olly állapotba helyheztette, hogy nem egy könnyen juthat annak birására az ellenség. — Az *Ackiermanni*, és *Ismaili* várához is három három új bástyát ragasztatott, és számos ártilleriával meg rakta azokat. — A' Konstantzinápolyi csanálisnak bé menetelénél lévő batteriákat is megszorította, meg újította és 300 nehéz ágyúkat vonatott azokba. — A' duna vizének a' fekete tengerbe való bé foiyásainál új erősségeket építet, meg szaporította hadakozó flottáját, egynehány ágyú öntő műhelyt és puskapor tsináló malmot kélzítetett, egész armádiáját Európai lábra állította. és a' szerént gyakoroltattya azt a' fegyverben; sőt a' mi több, magok a' Jantsárok is meg kérték a' Török Császárt, hogy oket is azon módon öltöztesse, tanitassa, és reguláztassa.

A' fényes portának ezen nagy és bizonyosan hadakozásra tzelzó készületeit a' Pétervári kabinet sem nézi bé-húnyt szemekkel, ez is szaporíttya hadi erejét, gyűjti a' sok tábori eleséget, még pedig, a' mi több a' Török Birodalomhoz tartozó tartományból, *Móldvából*. Egy Bukovinából hozzánk jött magános levél bizonyosnak lenni mondja, hogy Lengyel Országnek túlsó határain 150 ezer főből álló Orosz armádia cantonirozik, és tsak nem mindennap újabb újabb seregekkel szaporodik:

Helveczia.

Basileából ezeket írják Decemb. utolsó napján: „Gróf Goltz, ennekelötte Prussus követ Párisban, tegnapelött este érkezett ide — ide váratik a' Frantzia republikának követje *Barthelemy* úr is Bádénból. Kétség kívül a' békességnek dolgában fognak foglalatoskodni. — Ez, t. i. *Barthelemy* úr közönségesen betsültetik, és mindenektől ditsértetik szép talentomáért, 's mások eránt való türedelméért. — Első titoknokja *Bacher* úr fáradhatatlan szorgalmatossága által egész Helvetziában esméretéssé tette önnön magát. — Második titoknokja *Lequant* meg járta Európának nevezetesebb birodalmait, és mind talentomáért, mind emberségeért, mind szivének jóságáért nagyon betsültetik. — Harmadik titoknokja egy *Marandet* nevű, 26 esztendőös ifjú ember, és nemzeti nyelvén kívül, Anglus, Olasz, és Német nyelveken is beszél. — Azt írják felöle, hogy idejét felül múltó talentomokkal bír, és hogy küiső formájának ékességét, szelidséggel, emberséggel, és erköltseinek édességével is nagyon öregbítette. — Negyedik titoknokja *Theodore* mind a' rajzolásban, mind az architecturában igen jártos. A' leg későbbi Helvécziai tudósítások szerént, már *Barthelemy* úr is Basiliában vagyon egész Cancelláriájával együtt.